

ArkivsakID.: 15/1294

Arkivkode: FA-U63, TI-&13

Larvik
kommune

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
004/15	Kontrollutvalget for alkoholomsetning	10.03.2015
025/15	Formannskapet	18.03.2015

HØRING - ENDRINGER I ALKOHOLLOVEN - VARIGHETEN PÅ KOMMUNALE SALGS- OG SKJENKEBEVILLINGER

RÅDMANNENS FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Larvik kommune støtter Alternativ 1(1a Alternativ 1) i Helse- og omsorgsdepartementets forslag til endring av alkohollovens § 1-6 om at salgs- og skjenkebevillinger som hovedregel gjelder for 4 år, men at kommunen gis anledning til å gjøre unntak om at salgs- og skjenkebevillingene likevel skal gjelde videre uten fornyelse.
2. Larvik kommune ser ikke behovet for å endre behandlingsfristen som i dag er 30. juni året etter kommunevalg.
3. Larvik kommune ser ikke behovet for endring i alkohollovens § 1-4c for at det skal kunne selges alkoholholdig drikk engros til bevillingshavere med salgs- og skjenkebevilling for en enkelt anledning.

10.03.2015 Kontrollutvalget for alkoholomsetning

Møtebehandling:

Egil Lærum (FrP) fremmet forslag Alternativ 2 i høringsdokumentet (1b Alternativ 2). Kommunale bevillinger løper inntil videre, men kommunen kan bestemme at de likevel skal behandles på nytt.

Det ble votert alternativt mellom rådmannens forslag til vedtak og Egil Lærums forslag Alternativ 2.

Rådmannens forslag ble vedtatt idet 3 stemte for og 2 mot.

3 = V, Ap

2 = Frp

HKO-004/15 Vedtak:

1. Larvik kommune støtter Alternativ 1 (1a Alternativ 1) i Helse- og omsorgsdepartementets forslag til endring av alkoholovens § 1-6 om at salgs- og skjenkebevillinger som hovedregel gjelder for 4 år, men at kommunen gis anledning til å gjøre unntak om at salgs- og skjenkebevillingene likevel skal gjelde videre uten fornyelse.
 2. Larvik kommune ser ikke behovet for å endre behandlingsfristen som i dag er 30. juni året etter kommunevalg.
 3. Larvik kommune ser ikke behovet for endring i alkoholovens § 1-4c for at det skal kunne selges alkoholholdig drikk engros til bevillingshavere med salgs- og skjenkebevilling for en enkelt anledning.
-

18.03.2015 Formannskapet

Møtebehandling:

Knut Anvik, Frp, løftet Egil Lærums alternative forslag til vedtak fra behandlingen i kontrollutvalget for alkoholomsetning.

De to forslagene ble satt opp mot hverandre, og det ble votert alternativt. Innstillingen fra kontrollutvalget for alkoholomsetning ble vedtatt mot 3 stemmer.

3=H 2, Frp 1

FSK-025/15 Vedtak:

1. Larvik kommune støtter Alternativ 1 (1a Alternativ 1) i Helse- og omsorgsdepartementets forslag til endring av alkoholovens § 1-6 om at salgs- og skjenkebevillinger som hovedregel gjelder for 4 år, men at kommunen gis anledning til å gjøre unntak om at salgs- og skjenkebevillingene likevel skal gjelde videre uten fornyelse.
 2. Larvik kommune ser ikke behovet for å endre behandlingsfristen som i dag er 30. juni året etter kommunevalg.
 3. Larvik kommune ser ikke behovet for endring i alkoholovens § 1-4c for at det skal kunne selges alkoholholdig drikk engros til bevillingshavere med salgs- og skjenkebevilling for en enkelt anledning.
-

SAKSBEHANDLER: RE-leder Sissel M. Åsheim

SAMMENDRAG:

Helse- og omsorgsdepartementet har lagt fram forslag til endring av alkoholloven. Høringsnotatet inneholder forslag til følgende to endringer i alkoholloven:

1. Endring i alkoholloven § 1-6 som innebærer at kommunale salgs- og skjenkebevillinger ikke må løpe ut etter fire år, men kan videreføres uten krav om ny bevilling (fornyelse). Det legges fram forslag til to alternative løsninger:
 - a. Alternativ 1. Fireårsregelen beholdes som hovedregel, men kommunen kan gi unntak og la bevillingen løpe videre uten ny behandling.
 - b. Alternativ 2. Kommunale bevillinger løper inntil videre, men kommunen kan bestemme at de likevel skal behandles på nytt.
2. Departementet ber om synspunkt på hvorvidt behandlingsfristen som i dag er 30. juni, bør endres til 30. september dersom kommunen gjør vedtak om å behandle bevillinger på nytt.
3. Endring i alkoholloven § 1-4c som innebærer at det kan selges alkoholholdig drikk engros til bevillingshaver med salgs- eller skjenkebevilling for en enkelt bestemt anledning.

Rådmannen støtter departementets syn når det gjelder bevillingsperiodens lengde, alternativ 1. Rådmannen ser heller ikke behovet for å endre fristen for behandling av bevillinger året etter kommunevalg.

Rådmannen kan ikke se at begrunnelsen for å åpne for engrossalg til innehavere av bevilling for en enkelt anledning oppveier mulig ulemper.

HANDLINGSROM:

Helse- og omsorgsdepartementets brev av 11.02.2015 med anmodning om kommunens uttalelse til departementets forslag til endringer i alkoholloven.

Rådmannens merknader og innstilling bygger på nasjonal som lokal alkoholpolitikk slik den har vært uttrykt i lov, forskrift og handlingsplan/retningslinjer.

FAKTISKE OPPLYSNINGER:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt ut forslag om endring av alkoholloven på høring.

FRA HØRINGS-DOKUMENTET:

I høringsnotatet foreslås følgende endringer i alkoholloven:

1. *Endring i alkoholloven § 1-6 som innebærer at kommunale salgs- og skjenkebevillinger ikke må løpe ut etter fire år, men kan videreføres uten krav om ny bevilling (fornyelse). Det legges fram forslag til to alternative løsninger, og det bes særlig om høringsinstansenes syn på hvilken løsning som er mest hensiktsmessig.*
 - a. *Alternativ 1: Fireårsregelen opprettholdes som hovedregel, men det gis en unntaksbestemmelse fra regelen om bevillingsperioden for kommunale bevillinger (fireårsregelen) i alkoholloven § 1-6. Forslaget innebærer at kommunen kan*

beslutte at gjeldende kommunale salgs- og skjenkebevillinger likevel ikke skal løpe ut etter 4 år, men gjelde videre uten fornyelse. Det foreslås en fleksibel regel som gir kommunen anledning til, etter en gjennomgang av alkoholpolitikken i kommunen, å beslutte at ingen eller kun enkelte bevillinger (basert på objektive kriterier) skal opphøre og dermed underlegges en ny søknadsprosess.

Kommunen kan også bestemme at bevillinger ikke skal opphøre, men at kun vilkårene for gjeldene bevillinger skal endres (for eksempel nye skjenketider i kommunen).

- b. Alternativ 2: Kommunale salgs- og skjenkebevillinger løper som hovedregel inntil videre (ikke tidsbegrensede), men kommunen får en mulighet til å bestemme at bevillingene skal opphøre og søkes om på nytt etter at nytt kommunestyre tiltrer. Kommunen kan bestemme at alle eller enkelte bevillinger skal fornyes eller kun endre vilkårene for bevillingene.

2. Endring i alkoholloven § 1-4c som innebærer at det kan selges alkoholholdig drikk engros til bevillingshaver med salgs- eller skjenkebevilling for en enkelt bestemt anledning.

Gjeldende rett bevillingslengde:

Kommunale bevillinger gis i tre tilfeller:

1. Salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3, dvs. over 4,7 volumprosent alkohol (Vinmonopolet)
2. Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1, dvs. t.o.m. 4,7 volumprosent alkohol (dagligvarebutikker)
3. Skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3 (barer, puber, restauranter mv.)

Alkoholloven § 1-6 fastsetter bevillingsperioden for bevillinger etter alkoholloven.

Bestemmelsen lyder:

Kommunal bevilling til salg av alkoholholdig drikk gruppe 2 og 3 kan gis for 4 år av gangen, og med opphør senest 30. juni året etter at nytt kommunestyre tiltrer.

Kommunal bevilling til salg av annen alkoholholdig drikk enn nevnt i første ledd og til skjenking av alkoholholdig drikk kan gis for perioder inntil 4 år, og med opphør senest 30. juni året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Slike bevillinger kan dessuten gis for en bestemt del av året, og for en enkelt bestemt anledning.

Statlige skjenkebevillinger gis inntil videre.

Statlige tilvirkningsbevillinger gis inntil videre, men kan dersom særlige forhold tilsier det gis for en bestemt periode.

Dersom spørsmålet om fornyelse av gitt bevilling ikke er endelig avgjort innen bevillingsperiodens utløp, er bevillingen fortsatt gyldig inntil utgangen av den måned hvor endelig vedtak om ny bevilling er truffet, likevel ikke utover 3 måneder fra begynnelsen av den nye bevillingsperioden.

Kommunale salgs- og skjenkebevillinger kan, fordi de er tidsbegrensede, kun inndras hvis det foreligger regelbrudd, for eksempel salg til mindreårige, eller hvis bevillingen ikke benyttes, jf. alkoholloven § 1-8. De statlige skjenkebevillingene kan, fordi de er løpende, imidlertid inndras når som helst uten at det må foreligge slike grunner. De kan m.a.o. inndras av kun rene alkoholpolitiske grunner, jf. alkoholloven § 1-8 siste ledd.

Kommunene har etter alkoholloven § 1-7d plikt til å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Dette kravet ble tatt inn under Sosialkomiteens behandling av Ot.prp. nr. 7 (1996–97) om endringer i alkoholloven, jf. Innst. O. nr. 59 (1996–1997). Loven gir ingen direkte anvisninger på hva planen skal inneholde, men i merknaden til bestemmelsen går det

fram at den bør angi hva som er målet med kommunens alkoholpolitikk og hvilke virkemidler som bør tas i bruk for å nå målene.

Gjeldende rett engrossalg

Alkoholoven § 1-4c annet ledd bestemmer hvem som kan kjøpe alkohol fra engrosselgere.

Bestemmelsen lyder:

Engrossalg av alkoholholdig drikk som ikke skjer til kjøper i utlandet kan bare skje til den som har bevilling til detaljsalg, skjenking eller tilvirkning av vedkommende drikk, eller som kan drive engrossalg. Engrossalg kan likevel ikke skje til den som bare har bevilling til salg eller skjenking for en enkelt bestemt anledning eller en ambulerende skjenkebevilling. Selgeren plikter å forvise seg om at kjøperen har nødvendig bevilling eller kan drive engrossalg.

I Ot.prp. nr. 51(1994–1995) kapittel 4.5 uttales følgende om begrunnelsen for at det ikke skal kunne selges og dermed heller ikke kjøpes alkoholholdig drikk engros ved bevilling for en enkelt bestemt anledning:

”Av kontrollhensyn foreslo departementet i høringsnotatet at innehavere av bevilling for skjenking ved en enkelt anledning [...] ikke skulle kunne kjøpe direkte fra grossist. Departementet anså det som viktig å unngå at det blir kjøpt inn større partier enn nødvendig og til lavere priser enn i detaljleddet. En slik ordning ville innebære en risiko for at det arrangeres slike sammenkomster utelukkende for å få tilgang på rimelig alkohol, som også drikkes etter at arrangementet er over.”

ØKONOMISKE KONSEKVENSER:

Høringsuttalelsen har ingen økonomiske konsekvenser, bortsett fra det innsparingspotensialet som ligger i friheten kommunestyret får til å bestemme at det ikke skal foretas en 4-årlig behandling av samtlige salgs- og skjenkebevillinger.

KONSEKVENSER FOR BARN OG UNGE:

Rådmannen kan ikke se at forslaget gir endrede konsekvenser for barn og unge.

ALTERNATIVE LØSNINGER:

Alternativ til rådmannens forslag til vedtak;

1. Larvik kommune støtter alternativ 2 i Helse- og omsorgsdepartementets forslag til endring av alkoholovens § 1-6.
2. Larvik kommune støtter endret behandlingsfristen til 30. september.
3. Larvik kommune støtter endring i alkoholovens § 1-4c slik at det skal kunne selges alkoholholdig drikk engros til bevillingshavere med salgs- og skjenkebevilling for en enkelt anledning.

VURDERINGER OG KONSEKVENSER:

Kommunen har gjennom folkehelseloven fått et større ansvar for å føre en lokalt tilpasset folkehelsepolitikk, herunder en alkoholpolitikk, som møter de folkehelseutfordringene kommunen står overfor. Folkehelseloven pålegger kommunene å legge til rette for god folkehelse i sin kommune gjennom planarbeid, mål, strategier og iverksetting nødvendige tiltak. De rusmiddelpolitiske handlingsplanene (og den alkoholpolitiske handlingsplanen) må ses i sammenheng med kommunenes generelle folkehelsearbeid og planer etter folkehelseloven.

Fordeler og ulemper ved dagens ordning etter departementets vurdering:

Tidsbegrenset bevilling eller bevilling inntil videre:

Det er tungtveiende grunner både for og mot ordningen med at kommunale salgs- og skjenkebevillinger ikke kan gis for lenger tid enn fire år.

Følgende argumenter taler for å oppheve tidsbegrensningen:

- *Tidsubegrensede bevillinger vil gi bedre forutberegnelighet for næringen og trygghet for arbeidstakernes arbeidsplasser.*
- *Fornyelsesprosessen er tidkrevende og betyr et betydelig merarbeid for kommunene.*
- *Opphevelse av tidsbegrensningen vil innebære økonomiske og administrative besparelser både for kommunene og de næringsdrivende.*
- *De frigjorte ressursene vil kommunene kunne bruke til andre oppgaver som bedret kontroll.*
- *Kommunene foretar uansett ikke noen fullstendig ny vurdering av alle gitte bevillinger, men konsentrerer seg om dem det er knyttet problemer til.*
- *Fornyelsesbehandlingen fører i realiteten sjelden til at bevillinger nektes fornyet.*

Følgende argumenter taler mot å oppheve tidsbegrensningen:

- *Fornyelsesprosessen gir kommunen mulighet til å foreta en total revurdering av alkoholpolitikken i kommunen hvert fjerde år.*
- *Fornyelse åpner ikke bare for å endre antall bevillinger, men også for å sette nye vilkår for bevillingene som for eksempel åpningstider og om det skal tillates å skjenke brennevin*
- *Begrensningen har en preventiv effekt mot regelbrudd fordi bevillingshaver vet at bevillingen vil bli gjenstand for ny vurdering.*
- *Dersom bevillinger skal gis på ubegrenset tid, vil etablering i markedet bli vanskeligere ved tak på antall bevillinger, og konkurransen kan bli redusert.*

Det som skiller disse to forslagene, er at det første alternativet gir et noe klarere signal om kommunes rett og plikt til å føre en bevisst bevillingspolitikk. Å ta inn et unntak, framstår videre som noe enklere lovteknisk og som å passe noe bedre inn i alkoholovens oppbygging og system. Det andre alternativet kan på sin side framstå som noe mer forutsigbart for næringen fordi kommunen aktivt må ta beslutning om å foreta en fornyelse.

Departementet forslår på denne bakgrunn følgende to alternative løsninger som de ber høringsinstansene ta stilling til:

Dagens tidsbegrensede bevillinger opprettholdes, men det åpnes for at kommunen kan gjøre unntak fra kravet om fornyelse dersom dette ikke anses som nødvendig.

Det vises til forslag til nytt tredje ledd i alkoholloven § 1-6 (alternativ 1). For å sikre at kommunen har et bevisst forhold til sin bevillingspraksis, bør en forutsetning for å kunne gjøre unntak fra fornyelseskravet være at kommunene vurderer alkoholpolitikken, herunder bevillingspolitikken, før unntak besluttet, se kapittel 2.5.2.1 under.

Alternativ 2: Kommunale salgs- og skjenkebevillinger løper inntil videre. Kommunen kan beslutte at bevillinger likevel skal fornyes etter nytt kommunevalg. Det vises til forslag til endring av § 1-6 (alternativ 2). Forslaget beskrives nærmere i kapittel 2.5.3.

Departementet har fokus på at alkoholpolitikken fortsatt skal være forankret i kommunen.

Rådmannens vurdering

Rådmannen kan ikke se behovet for å avvikle hovedregelen med 4-års bevillingsperioder. Det vil uavhengig av hovedregel være godt grunnlag for å utøve lokal alkoholpolitikk. Departementet har i sitt forslag lagt inn muligheter for kommunen til å bestemme at bevilling ikke skal underlegges ny behandling, at bevillingen skal kunne inndras, og at forutsetninger for bevilling skal kunne endres. Forslaget innebærer at kommunen bør behandle sin alkoholpolitiske plan forut for et eventuelt vedtak om unntak fra hovedregelen.

Som en del av behandling av bevillingssøknader, tar Larvik kommune i dag en fullstendig vandelsvurdering hvert 4 år. Dette oppleves som en god ordning for å sikre seriøs næringsutøvelse og for å forebygge negativ utvikling i næringen.

Alternativ 1 fastsetter at kommunen kan fortsette denne praksisen, og i tillegg eventuelt fastsette hvilke vilkår som skal gjelde. En slik beslutning kan bl.a. gjøres på grunnlag av en vurdering av situasjonen som er i næringen i forhold til alkoholpolitisk plan. Fleksibilitet for tilpasning til den enkelte kommunes situasjon synes å være god med det forslaget departementet har lagt fram enten man velger alternativ 1 eller alternativ 2.

Rådmannen vil tilrå at kommunen støtter departementets forslag til endring i alkoholovens § 1-6, alternativ 1, fordi kommunen i større grad aktivt må ta stilling til et eventuelt unntak.

Departementet har spesielt bedt om uttalelse til fristen for å behandle bevillinger som skal fornyes etter kommunestyrevalget. I dag er fristen 30. juni. Departementet foreslår at fristen endres til 30. september dersom kommunestyret under alternativ 2 velger å vedta at bevillingene likevel skal fornyes.

Rådmannen støtter departementets syn på at forutsigbarhet i næringen er viktig. Det tilsier at 30. juni opprettholdes som frist. Kommunene må derfor ha gode plan- og behandlingsrutiner for å sikre at fristen overholdes.

Kjøp fra grossist ved bevilling til en enkelt bestemt anledning

Departementet har bl.a. følgende vurdering:

Å søke om bevilling til en enkelt bestemt anledning krever at det sendes søknad til kommunen, det tar tid og koster penger. I motsetning til søknad om ambulerende skjenkebevilling, skal søknad om bevilling for en enkelt bestemt anledning underlegges en ordinær søknadsbehandling. Kommunen må bl.a. innhente uttalelse både fra sosialtjenesten og politiet. Det eneste som er enklere for bevilling for enkelt bestemt anledning enn for alminnelig bevilling/bevilling for bestemt del av året, er at det ikke kreves at styrer og stedfortreder har kunnskapsprøve.

Videre må det ved bevilling for en enkelt bestemt anledning også betales et bevillingsgebyr for en omsatte alkoholholdige drikke, og bevillingshaver må sende inn omsetningsoppgave.

Bevillingshaver kan uansett ikke benytte varer som blir til overs når bevillingen ikke lenger gjelder, til eget bruk. Det som er kjøpt inn i kraft av bevillingen må brukes i bevillingsvirksomheten. Det antas at det mest praktiske for alle tilfeller er at de varene som blir til overs, leveres tilbake til engrosselger gjennom en returavtale.

For de som i dag må kjøpe alkoholholdig drikk fra detalj salgsløddet vil dette gi mulighet for kjøpe direkte fra engrosselgere, noe som kan ha betydning for innkjøpspris og vareutvalg.

Departementet tror ikke at det er noen stor fare for at noen vil gjennomføre arrangementer som er bevillingspliktige etter § 1-4a kun for å kjøpe alkoholholdige drikkevarer til engrospris, for så å kunne bruke overskuddet av drikkevarer til personlig bruk senere.

Rådmannens vurdering

Departementets argumentasjon går først og fremst ut på at man ikke ser noen forskjell på om bevillingen gjelder for en enkelt anledning eller for en lengre periode. Departementets forslag er lite forebyggende ved at det gir større mulighet for misbruk av bevillingen. Dette kan igjen føre til økt totalt alkoholforbruk, særlig i kommuner som har relativt lavt bevillingsgebyr eller ikke har innført bevillingsgebyr ved skjenkebevilling for en enkelt anledning.

Det er dessuten en praktisk forskjell ved søknad om fast bevilling og bevilling for en enkelt anledning. Til sistnevnte stilles det ikke krav om kunnskapsprøve. Dermed er kravet til profesjonalitet senket for bevillinger for en enkelt anledning. Tilgang til rimeligere alkohol bør derfor ikke åpnes for slike bevillinger.

Departementet ber også om høringsinstansens innspill på om det bør settes særlige vilkår for å selge alkoholholdig drikk engros til bevilling for en enkelt bestemt anledning, som for eksempel vilkår om dokumentasjon på tilbakeleveringsavtale og forsvarlig sikring av varelager. Slik rådmannen vurderer dette vil dette føre til innføring av nye rutiner og merarbeid for kommunen ved oppfølging.

Vedlegg:

Dok.nr	Tittel på vedlegg
962245	Høringsnotat - Forslag til endringer i alkoholoven